

Nasjonale faglige råd for brukermedvirkning og pårørendearbeid 2025

Fra prinsipp til praksis

Hva er nasjonale faglige råd for brukermedvirkning og pårørendearbeid?

- Basert på samlet kunnskap og erfaringer
- Skal gi **felles retningslinjer og anbefalinger**
- Skal bidra til **økt kvalitet, likeverdighet og brukertilfredshet**
- **Hvem:**
 - Pasientorganisasjoner
 - Helseforetak,
 - Kommunal sektor
 - Akademia, forskningsmiljø

Nasjonale faglige råd 2025-oversikt

- Det finnes ikke et faglig råd for brukermedvirkning og pårørendearbeid
- Det er et kontinuerlig fokus på tvers av tjenester for å sikre lik innflytelse, bedre tilpassede tjenester og styrke brukernes og pårørendes rett til å bli hørt
- Etablert og utviklet av helsedirektoratet
- Tverrfaglig sammensatt
- Skal gi nasjonale anbefalinger for brukermedvirkning
- Prinsipp «Ingenting om oss uten oss»

Rådernes hovedmål

- Systematisk og reell medvirkning i hele tjenesteapparatet
- Integrert ledelse, drift og utvikling
- Styrke kvalitet, trygghet og pasientopplevelser

Hva er brukermedvirkning

- Brukermedvirkning = innflytelse for pasienter, brukere og pårørende
- På tre nivåer
 - Individnivå
 - Tjenestenivå
 - Systemnivå

Juridisk forankret i helse og omsorgslovgivning

Om de faglige rådene

- Brukermedvirkning skal være en **integrert del av tjenesten** – ikke et tillegg
- Det skal være **struktur og system** for medvirkning på alle nivåer
- Medvirkningen skal være **reell og meningsfull**
- Alle ansatte skal ha **kompetanse** i å legge til rette for medvirkning
- Brukermedvirkning og pårørendearbeid er ikke lenger bare et ideal – det er en **forpliktelse**
- Målet er å ikke bare gjøre tjenestene med brukerne, men **for og av brukerne**

Hvorfor er brukermedvirkning og pårørendearbeid viktig?

- Økt kvalitet og pasientsikkerhet
- Bedre tilpassede tjenester
- Bidrar til bedre helseutfall
- Skaper mer treffsikre og relevante tjenester
- Bygger tillit og styrker relasjoner mellom brukere og tjenester
- Fremmer egenmestring
- Brukere som ressurser – ikke bare som mottakere

Anbefalinger

- 4. Inngår i kvalitets- og forbedringsarbeid
- 5. Fokus på mangfold og representasjon
- 6. Tydelig rollefordeling og mandat for brukermedvirkere

Anbefalinger

1. Forankring i ledelsen

Må være en del av strategiske planer og ledelsesstruktur

2. Opplæring og kompetanse

Både brukere, pårørende og ansatte må få opplæring i medvirkning

3. Rett til tilbakemelding og medbestemmelse

Skal ha tilgang til informasjon og gis reell mulighet til å påvirke beslutninger

4. Brukermedvirkning som en del av kvalitetsarbeid

5. Systematisk innhenting av brukerperspektiv **skal** brukes i forbedringsarbeid

6. Tilgang til informasjon og medbestemmelse

Det må sikres bred representasjon, også fra minoriteter, ungdom, eldre og personer med kognitive utfordringer

Utfordringer i praksis

- Ressursknapphet (tid, penger og menneskelige ressurser)
- Manglende kultur og forståelse for bruker- og pårørendemedvirkning
- Utydelige strukturer
- Symbolsk medvirkning «skyggemedvirkning»

Muligheter og gevinster

- Mer treffsikre og trygge tjenester
- Økt pasient/brukertilfredshet og pårørendetilfredshet
- Økt ansvarsfølelse og mestring
- Tillitsbygging i helsetjenesten
- Økt demokratisk legitimitet og fremmer sosial rettferdighet

Hva betyr det i praksis

- **For ansatte:** aktiv lytting, informere godt og gi rom for innspill.
- **For ledere:** strukturere organisasjonen slik at brukerstemmen er en integrert del av beslutningsprosessene.
- **For brukere:** at de får verktøy og støtte til å delta – på egne premisser. (opplæring, støtte og anerkjennelse)

Helsedirektoratets prinsipper

- Bruker- og pårørendemedvirkning er ikke bare en rettighet – det er også en kvalitetsfaktor i helse- og omsorgstjenestene
- Helsedirektoratets råd gir oss et viktig veikart:
- Fra gode intensjoner til reell praksis.

«Reell brukarmedvirkning skjer når
brukerens stemme er like viktig som fagets»

(Helsedirektoratet 2025)

Til refleksjon

- Hva gjør din organisasjon for å sikre reell bruker- og pårørendemedvirkning?
- Hva kan vi gjøre bedre?

Takk for meg!